

ПРОТОКОЛ № 1

від 4 листопада 2022 р. засідання наукового семінару кафедри міжнародного і європейського права

ПРИСУТНІ:

Сироїд Т.Л. - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Гавриленко О.А. - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Шамраєва В.М. - доктор політичних наук, доцент, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Войціховський А.В. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Варунц Л.Д. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Тітов Є.Б. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Фоміна Л.О. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Передерій О.С. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Реньов Є.В. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Фомін П.В. - Старший викладач кафедри, доктор філософії (PhD) за спеціальністю 293 Міжнародне право.

Шкаріна А.В. - викладач кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Воеводін І.С. - викладач кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Варнавська К.А. - викладач кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Обговорення наукової статті завідувача кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Сироїд Тетяни Леонідівни «Смертна кара: міжнародно-правові стандарти застосування і права людини».

2. Обговорення наукової статті професора кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Шамраєвої Валентини Михайлівни «Правові основи санкційної політики Європейського Союзу».

СЛУХАЛИ:

Доповідь завідувача кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Сироїд Тетяни Леонідівни, яка обґрунтувала актуальність та практичну значущість представленої на обговорення статті та виклала її основний зміст. У статті проаналізовано положення міжнародних універсальних і спеціальних актів, прийнятих під егідою ООН, регіональних міжнародно-правових актів Ради Європи, Європейського Союзу, ОБСЄ, Організації Американських Держав, що містять стандарти застосування смертної кари і гарантують дотримання прав обвинувачених (засуджених) осіб. Наведено практику Європейського суду з прав людини щодо гарантування прав осіб, засуджених до страти. Керуючись нормами міжнародного гуманітарного права, зосереджено увагу на питанні застосування смертної кари за правопорушення, пов'язані зі збройним конфліктом.

1. Констатовано, що міжнародним співтовариством прийнято низку правових актів, що містять стандарти застосування смертної кари основним посилом яких є заборона такого виду покарання і що така заборона корелює з нормами, які гарантують дотримання прав людини обвинувачених (засуджених) осіб. Зазначено, що норми міжнародного гуманітарного права гарантують військовополоненим особам дотримання загальних стандартів призначення смертної кари і поводження з ними. Крім того, норми МГП, як і універсальні та регіональні міжнародні акти загального і спеціального характеру, також містять заборону щодо застосування смертного вироку стосовно вразливих категорій осіб (жінки, неповнолітні особи). Зроблено відповідні висновки.

В обговоренні узяли участь:

Шамраєва В.М. - доктор політичних наук, доцент, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Гавриленко О.А. - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Тітов Є.Б. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Фоміна Л.О. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Передерій О.С. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Доповідь професора кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Шамраєвої Валентини Михайлівни, яка обґрунтувала актуальність та практичну значущість представленої на обговорення статті та виклала її основний зміст. У доповіді зазначалося, що У сучасних міжнародних відносинах, особливо через зростаюче небажання і неготовність переважної більшості держав застосовувати військову силу зростає роль альтернативних механізмів примусу, таких, як санкції. Європейський Союз не володіє власними збройними силами, і саме тому, використання економічних заходів примусу є для ЄС особливо актуальним і пріоритетним напрямком зовнішньої політики. Про сучасну санкційну політику ЄС можна говорити лише щодо періоду останніх трьох десятиліть, коли європейські інститути пройшли період свого становлення, а рівень інтеграції став досягати сучасного. На сучасному етапі в питанні вироблення та імплементації санкцій політики Європейський Союз демонструє в останні роки все більшу скоординованість, а інституційна база європейських обмежувальних заходів дозволяє в цій сфері розглядати ЄС як єдиного актора міжнародних відносин. Санкційна політика Європейського союзу має, на сьогодні, великий вплив на регіональні та, в цілому, на глобальні міжнародні процеси. За останній період офіційний Брюссель зіткнувся з цілою низкою проблем, вирішення яких потребувало і активного застосування санкцій щодо порушників стабільності як у європейському регіоні, так і за його межами. Саме з огляду на ці тенденції додаткової актуальності набуває проблематика дослідження еволюції та сучасного стану правового регулювання санкційної політики в рамках безпекової політики ЄС.

Наголошено, що в рамках Лісабонського договору 2009 р. була створена інституційна база Спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС: Європейська служба зовнішньополітичної діяльності, яка виконує роль дипломатичного корпусу ЄС, і посада Верховного представника Європейського Союзу у закордонних справах і політиці безпеки. З формалізацією єдиного зовнішньополітичного курсу ЄС підвищилася і його здатність до злагодженого проведення єдиної санкційної політики та контролю над її реалізацією. Розширення використання обмежувальних заходів і посилення координації цієї політики на європейському рівні привели до переходу на новий етап у використанні санкцій. До 2010 р. європейські санкції були за природою неекономічними: в європейському арсеналі були такі заходи, як заборона на в'їзд і заморожування рахунків і активів окремих осіб, а торговельні заборони стосувалися лише озброєнь. Найбільш серйозні суперечки між європейськими та американськими союзниками виникали з приводу товарів подвійного призначення, їх визначення і узгодження списків. Ключові європейські держави - Великобританія, Франція і Німеччина, майже завжди, виступали проти посилення і розширення ембарго, керуючись не тільки політичними, а й, в першу чергу, економічними причинами. До кінця першого десятиліття ХХІ ст. держави-члени ЄС приєднавшись до санкційної кампанії проти Ірану і багато в чому дублюючи заходи, запроваджені Вашингтоном, ЄС вперше застосував всеосяжні, в тому числі і економічні, заходи, аж до нафтового

ембарго і фінансових обмежень. Цей випадок не став винятком - нові торгові санкції були запроваджені проти Кот д'Івуару і Сирії. Пізніше цей зсув проявився і в кампанії антиросійських санкцій. Є всі підстави вважати, що дана тенденція закріпиться. На сучасному етапі обмежувальні заходи (санкції) зайняли вагомому позицію у зовнішньополітичному арсеналі Європейського Союзу. Це знайшло відображення і в останній Глобальній стратегії з зовнішньої політики і політики безпеки Європейського Союзу «Спільне бачення, спільні дії». На відміну від Європейської стратегії з безпеки 2003 року, в новій версії санкції виділені особливо. Зокрема в документі зазначається, що обмежувальні заходи, разом з дипломатією, є ключовими інструментами ЄС по досягненню мирних перетворень. Вони можуть відігравати основну роль в запобіганні конфліктам і їх врегулюванні. "Розумні" санкції, що відповідають нормам міжнародного і європейського права, будуть чітко вивірятися і контролюватися, щоб підтримувати легітимну економічну систему і уникати нанесення шкоди місцевим громадам.. Відповідно до означеної проблематики було вироблено відповідні висновки і рекомендації.

В обговоренні узяли участь:

Гавриленко О.А. - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Войціховський А.В. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Фоміна Л.О. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Тітов Є.Б. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна;

Передерій О.С. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного і європейського права Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Завідувач кафедри

Т. Л. Сироїд

Секретар

К. А. Варнавська